בס"ד

שטר בירורין

עם כל "זכותי" הבעלי דין - המגיע להם ע"פ הלכה לכו"ע - בלי שום חולק כלל

הבהרה: (א), כל בעל דין ואף "תובע" [בין ב'ממנעו' ובין ב'אישות'] יש לו הוכות; לעמוד על נוסח שט"ב זה והוקא המענין לו את כל "זכותיו" המגיעים לו ע"פ כל הפוסקים מלי שום חולק כלל. (ב), וכש"כ "נתבע" שבכחו להסתכל אף על מיעוט פוסקים, ע' מהרים מרב"ן (פראג, תתקצ"ט), מהרי"ט (מ"ב אה"ע כ"ז), מהרי"ק (ר"ח), מהרי"ן (ר"ח), מהרי"ט (ר"י, ר"ה), תורת חיים (ע"ב, וצ"ב), בני משה (ג"א), פרמ"ג (מ"ב, פ"נ), רמ"א (ש"ת, קי"ב), מ"ב (קס"ב), ביאור הגר"א (ר"י, י"ח), שיבת ציון (ס"ה), מהרי"י הבהן (מ"ב, י"ט), בית יצחק (מ"ב, ק"נ), שדי חמד (מ"ב, ק"ע), רמ"ץ (מ"ט ח), אבני חפץ (ק"א), ברכת חיים (ב"ב, אות י"ב, וב"ד, אות ו' וח), תשורה"ג (ח"ג, ח"ל), א"כ כש"כ שיש לו כח לעמוד על "זכותיו" המגיעים לו אליבא דר"ע (מ"ב א, ו. וה"ד וכנ"ל. (ג), ומ"מ"א ב"ד: שנתבע המוכן לחתום על נוסח זה, ומ"מ מלחתום על נוסח שמושיטים לו ע"פ דין, כ"ב לה' סרבן' כל עוד שהוא מוכן לדון אצל ב"ד הכשר לדון באותו דבר, ע"י ראש"א (כלל ע"ג, א), תומת ישרים (קצ"א), רשד"ם (מ"ח, ז), מהרי"ק (א, וקי"ב), מב"ם (חא"ע, פ"נ, ה"ג), מ"מ (כ"ב, ב), מגיד"ש (שם, אורח"ם י"ט), נתה"ם (שם, חו"מ ט"ו), זכרון יוסף (מ"ב, כ), אלף כסף (י"א), נאות דשא (נ"א), מהרשד"ם (חו"מ, כ"ה. ח"ז, קצ"ז), אהל"י יהושע (מ"ב, פ"נ), מנחת יחיא"ל (מ"ב, ל"מ), בית דוד (ב"ב), תשוה"ג (מ"ב, תל"ח), צ"א (תפ"ז, נ"ו). וא"כ כש"כ וק"ו כשהוא עומד על "זכותיו" שאליבא דכ"ע ובכב"ד, וראי שהוא ע"יותת הדין' גדול לדונו כ'סרבן'. (ד), וכש"כ המתירין להתנבע ללק"ע'כאוות' בשבל שהתבע עומד על "זכותיו" המגיעים לו אליבא דכ"ע וכנ"ל, בדאי מלחתום על נוסח שיש חיובי 'יתידי' נוספים (על הנ"ל את ה') וכדאיתא ב'ב"מ (מ"ב כ"ד, א) ובמשו"ת (יד"ד של"ו, ס"ט), מה שזה פוסלם מלהורות בשום דבר וכדפסק הגה"ק בעל שם שלמה (אבות שפיר"ר, כ"ט). (ה), ושפוט דבשקה שהתובע עומד בדרישו ומסתן מלנאת מ'ערכאות' חייבים להכותו בדינים כדפסק הרמב"ם (דיעות ה', ח).

מקורות: (א), ע' פושו"ת (מ"ב י"ב, ב) שא"א לטוף על המשרה, וליכא שום חולק ע"ז. ומש"כ (שם, כ) שהדיינים יתרחקו מלקבל עליהם לדון דלח, זהו רק כלפי הדיין מצידו - שאינו חייב לקבל עליו לדון דין גמור - מחשש טעות, אבל ודאי שהבע"ד אכתי לא אבד את זכותו להוכ'פטרוש (מב"ב) וכנ"ל. וכש"כ לדאור הנעקת ה'סחלה' דלקמן - בודאי רשוב לא נשאר שום אסחלא אף להדיין - שיסתלק מלקבל עליו (הכהה, ב) דלקמן (הערה סה). ואדרבה, לדעתם של האו"ז (סנה פ"א), והיר"ם (שם ב, ב), והב"ח (סוד, שם), והמו"ז (שם) משם המה"ד מפראג, והתוס' (אורח שם, ח), ותשאורת יעקב (שם, ב), ומשכנ"י (קילן, ח"ט ס), ומנחה"ש (שם): אין ראוי להדיינים אף רק להשתדל 'אצל הבע"ד או ל'ייעצם' שיבבו'ו את 'שטרה' יותר מן הדין. אבל בוה ביהמ"ד מרדים; שאא"ה להסיחם' על קבלת 'שטרה' בשוא, ע' אות"י יעקב (מהרח"ש, י"ח), מב"ם (חא"ע, רפ"ו, ורע"ט), אבן השהם (נעין, ל"ט), שרף (מ"ב ג', כ), כבה"ש (סוף סנה, לה"ד מ' שלי"ה), נאורי (נ"א), ד"ח (מ"ב ח'נ, נ"ח), מוסרי"ר (קנא, ר"ם), בית ישרא"ל (מ"ב, ב), עצי הלבנון (קילן, ר"ח), ויען דוד (מ"ב, ר"ח), איך שנקעקע על המב"ירים לפשר' שאין להם כח להה בשרא, ולוכא אף חולק שיהיה ע"ז. [ועי' בדברי הגה"ק בעל בריש בספרו דרך פרוחיך (הושע א, ז) איך שמכה על קדקוד ה'פשרנים' דלא ע"ז כוונו חזל באמרם (ב"מ ל, ב): שלא תרבה ירושלים אלא על שהעמידו דב'ירים על ד'ת. ופוק חזי, דכל מ'ס' שרת, כולל של מחב"י ומניני כהיום; שהם מלאים רבבות השוחות ב'רם ע"ד דין גמור]. ומפתה. אם כך הוא אפילו בדיינים צדיקים קדושים, אף כשלוקחים 'שכר בשלה' ע"פ גדרי ההלכה - ואין להם שום 'דיחה' מן הנעת הדיון אצלם, ואף כשנותנים להבע"ד 'שטרה' אמיתית המקשר עכ"פ 'לשלים' הוכות - ע' 'שלים' הוכות' [ומבואר בפוסקים, ע' פת"ש (י"ב, ט), שבו"י (מ"ב, ק"ח. ח"ג, ק"ח), חת"ס (ח"ה, רל"ט. ואה"ע, ק"ל), דבר מלכיא (מ"ב, ק"ל), נני בן פתוא (מ"ב, י), מנחי (מ"ב, ע"ו, אות ח. ח"ח, ק"ל)], ואף כשנותנים להם 'מחיכ' דנעוצר' דעכ"פ יש להבע"ד הוכות לעמוד על 'דין גמור' דוקא וכנ"ל. א"כ כש"כ וק"ו בימינו אלה, שהדיינים לוקחים 'שכרם' בניגוד לגדרי ההלכה [וכנ"ל (מב"ב, אות ח)], וחם מוקפים מבית ומבחוץ עם 'בעיות' שונות בפי טובה הבימינים איבעיעכ"ע שלהם [ומלקמן (אות ו', סעיף ב)], ואינם נותנים 'שטרה' אמיתית רק 'חיוך' בעלמא - מה שאינה קשור לשום הבבלה כלל, [ע"פ נוסח חדש של שט"ב שם שבהו מלבב]. בודאי דבבה"ג ל'פ שלא משכ' מה'רי בירב (מ"ב) וחדכי נועם (מ"ב, ומכתם לדוד (מ"ב, ח, ולה"ח): דעכ"פ ראוי ונבון שהבע"ד יסכימו לאיזה ויחור לפנים משורת הדין ושלא להעמיד עצמם על ד'ת. דשמוש ובחי לכל מי שיש לו מה בקרקעי; דכל המסכים להתדיין אצלם על סמך 'אימות דעתם' - ובשרט נחבע המחוזק, הוא בגדר 'מפקיר כל רכושר ממש. (ב), פשוט דכו גבל בדין גמור, ע' מהרי"א ששון (פ"ז); שהדיינים מחויבים לדון ע"פ 'קים לי'. ויותר מזה כתב בשפ"ח (חו"מ ס"י, ס"ק ג) בשמו' דכה אף בלי בקשת הבע"ד, דס"מ חייבים להעניק להם זכות 'קים לי', וכ"כ בשושנים לדוד (אה"ע, ע"ב, וכ"כ גם בקיצור תקפו כהן (קי"ח - ק"ט), וכ"כ בחיים שיש (ל"ט), ובחושן האפוד (מ"ב כה, כללי ק"ל אות ג). וכן נקטו בפשיטות להלכה ולמעשה [ובב"י (חו"מ שם, ח), ונתה"ם (שם בלל רני הפסה, סכ"ו), ומנחי' (חי"ד, קי, אות ה. ח"ז, ק"ע, אות כ"ד. ח"י, ק"א). ויותר' מזה כתב חריא שמשביר (חו"מ ל"ח): דאם לא הניעקו הדיינים וכות 'קים לי' אף שלא טענן בב'עד בעצמו, ס"ם הפסד בטל. ואף יותר מזה כתבו מהרשד"ם (חו"מ, ק"ו), ותשרי"ם (חו"מ, רכ"ב), ותרי' (קמ"ח): דאפילו אם כבר 'התיצבו' מיד המחוזק בבה'ד הדין תורו. ובב"ח אין שום סמך בדבר דהכי קיי"ל להלכה; דא"א לקפח הבע"ד בשרא מכוסת החזק הזה המגיע להם, [וכ"ז פשוט ולא נצרכה להדגישה רק לדיוותא דמלתא בבדי להשתחר מן הטועים. (ג), ע' פושו"ת (מ"ב י"ד, א ור), ועי' נודבי' (תניינא, סח"ח ס"ב, פ"ד. ואה"ח ח"ב, ק"א), מהרי"ט (ח"ב, ר"ם), אוריין ח'ליאני (ק): מהרי"ט (ח"ב, ר"ם) אוריין ח'ליאני (ק): שרש"ע (ח"ב, ר"ם), מהרי"ט (ח"ב, ר"ם),